

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
TAMARA ČAPETA
prednesené 28. apríla 2022¹

Spojené veci C-164/21 a C-318/21

**SIA Baltijas Starptautiskā Akadēmija
proti**

Latvijas Zinātnes padome (C-164/21)

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Administratīvā rajona tiesa (Okresný správny súd, Lotyšsko)]

a

**SIA Stockholm School of Economics in Riga
proti**

Latvijas Zinātnes padome (C-318/21)

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správny súd, Lotyšsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nariadenie (EÚ) č. 651/2014 – Článok 2 bod 83 – Pomoc na výskum, vývoj a inovácie – Pojem organizácia venujúca sa výskumu – Inštitúcia vysokoškolského vzdelávania vykonávajúca hospodárske a nehospodárske činnosti – Určenie hlavnej činnosti“

I. Úvod

1. Môžu byť súkromné inštitúcie vysokoškolského vzdelávania považované za organizácie venujúce sa výskumu a šíreniu poznatkov? To je podstata otázok, ktoré položil Administratīvā rajona tiesa (Okresný správny súd, Lotyšsko) a Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správny súd, Lotyšsko).

2. Konkrétne má Súdny dvor v týchto dvoch veciach poskytnúť výklad pojmu „organizácia venujúca sa výskumu a šíreniu poznatkov“ uvedeného v článku 2 bode 83 všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách (ďalej len „VNSV“).²

¹ Jazyk prednesu: angličtina.

² Nariadenie Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 [ZFEÚ] (Ú. v. EÚ L 187, 2014, s. 1). Právne nezáväzné konsolidované znenie je dostupné na tejto adrese: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/651/2021-08-01>.

II. Právny rámec

3. Článok 1 ods. 1 písm. d) VNSV stanovuje, že nariadenie sa okrem iného uplatňuje na pomoc na výskum, vývoj a inovácie.

4. Pri ďalšom špecifikovaní pojmov týkajúcich sa tejto kategórie pomoci článok 2 bod 83 VNSV vymedzuje „organizáciu venujúcu sa výskumu a šíreniu poznatkov“ ako: „subjekt (ako sú univerzity alebo výskumné inštitúty, agentúry technologického transferu, sprostredkovatelia v oblasti inovácie, fyzické alebo virtuálne spolupracujúce subjekty zamerané na výskum) bez ohľadu na jeho právne postavenie (verejnoprávny alebo súkromnoprávny subjekt) alebo spôsob financovania, ktorého primárnym cieľom je nezávisle vykonávať základný výskum, priemyselný výskum alebo experimentálny vývoj alebo vo veľkej miere šíriť výsledky takýchto činností prostredníctvom vyučovania, publikačnej činnosti alebo transferu poznatkov. Ak takýto subjekt vykonáva aj hospodárske činnosti, musia sa financovanie, náklady a príjmy spojené s takýmito hospodárskymi činnosťami účtovať osobitne. Podniky, ktoré môžu rozhodujúcim spôsobom ovplyvňovať takýto subjekt, napríklad v postavení akcionárov alebo členov, nesmú mať prednostný prístup k výsledkom, ktoré dosiahol.“

III. Skutkový stav, prejudiciálne otázky a konanie na Súdnom dvore

5. Obe veci prejednávané vnútroštátnymi súdmi sa vyznačujú takmer totožnými skutkovými okolnosťami: obe žalobkyne sú súkromné inštitúcie vysokoškolského vzdelávania, ktoré sa zapojili do dvoch výziev na financovanie výskumných projektov, ktoré vyhlásil Latvijas Zinātnes padome (Vedecká rada Lotyšska).

6. V oboch prípadoch Vedecká rada Lotyšska zamietla žiadosti ako neoprávnené, keďže žalobkyne čiastočne vykonávajú hospodárske činnosti.

7. Obe výzvy na predkladanie návrhov projektov boli vypracované v súlade s Ministru kabineta 2017. gada 12. decembra noteikumi Nr. 725 „Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu izvērtēšanas un finansējuma administrēšanas kārtība“ (vyhláška Rady ministrov č. 725 z 12. decembra 2017 o postupoch posudzovania projektov základného a aplikovaného výskumu a o správe ich financovania) (ďalej len „vyhláška č. 725“).

8. Podľa vyhlášky č. 725 na to, aby bolo možné požiadať o financovanie výskumu, projekt musí uskutočňovať vedecká inštitúcia zapísaná v registri vedeckých inštitúcií, ktorá bez ohľadu na svoje právne postavenie (verejnoprávny alebo súkromnoprávny subjekt) alebo spôsob financovania podľa právnych predpisov, ktoré upravujú jej činnosti (stanovy, interné predpisy alebo zakladateľská listina), vykonáva hlavné činnosti, ktoré nemajú hospodársky charakter, a spĺňa definíciu „organizácie venujúcej sa výskumu a šíreniu poznatkov“, ktorá je uvedená v článku 2 bode 83 VNSV.

A. Vec C-164/21

9. Žalobkyňa v spore vo veci samej SIA Baltijas Starptautiskā Akadēmija poskytuje služby vysokoškolského vzdelávania akademického a neakademického charakteru. Žalobkyňa je akreditovanou inštitúciou vysokoškolského vzdelávania a vykonáva svoju činnosť v súlade

s Komerclikums (Obchodný zákonník), pokiaľ to nie je v rozpore s Augstskolu likums (zákon o inštitúciách vysokoškolského vzdelávania). Jednou z oblastí činnosti vymedzených žalobkyňou je vedecká činnosť. Žalobkyňa je zapísaná v registri vedeckých inštitúcií.

10. Vedecká rada Lotyšska rozhodnutím z 23. januára 2020 schválila „nariadenie o všeobecnej výzve na predkladanie projektov základného a aplikovaného výskumu na rok 2020“ (ďalej len „nariadenie o výzve na predkladanie projektov“), na základe ktorého žalobkyňa predložila návrh projektu.

11. Vedecká rada Lotyšska rozhodnutím zo 14. apríla 2020 zamietla tento návrh projektu s odôvodnením, že žalobkyňa nie je vedeckou inštitúciou v zmysle vyhlášky č. 725.

12. Z návrhu projektu vyplýva, že v roku 2019 bol pomer obratu z činností, ktoré nemali hospodársky charakter, vo vzťahu k obratu z hospodárskych činností 95 % k 5 %. Zároveň však 84 % celkového obratu tvorili poplatky prijaté za akademickú činnosť, ktorá je vzhľadom na povahu činnosti žalobkyne (spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorej primárnym cieľom je dosahovať zisk) hospodárskou činnosťou. Preto má hlavná činnosť žalobkyne podľa Vedeckej rady Lotyšska charakter obchodnej činnosti.

13. Žalobkyňa vo veci samej napadla toto zamietavé rozhodnutie na vnútroštátnom súde, pričom tvrdila, že nezávislý výskum predstavuje jej hlavnú činnosť. Žalobkyňa tvrdí, že VNSV ani nariadenie o výzve na predkladanie projektov nestanovujú, že žiadateľ nemôže vykonávať hospodársku činnosť a dosahovať z nej zisk, ani nestanovujú, aký musí byť pomer medzi hospodárskou činnosťou a činnosťou, ktorá nemá hospodársky charakter. Žalobkyňa uvádza, že jasne odlišuje hlavné činnosti, ktoré nemajú hospodársky charakter, od činností, ktoré sa považujú za hospodárske činnosti.

14. V rámci tohto konania Administratīvā rajona tiesa (Okresný správny súd) položil Súdnemu dvoru tieto otázky:

- „1. Možno za subjekt v zmysle článku 2 bodu 83 [VNSV] považovať (súkromnoprávnu) organizáciu, ktorá má niekoľko hlavných činností, medzi ktorými sa nachádza výskumná činnosť, ale ktorej príjmy pochádzajú prevažne z odplátného poskytovania vzdelávacích služieb?
2. Je opodstatnené uplatniť požiadavku týkajúcu sa pomeru financovania (príjmy a výdavky) hospodárskych a nehospodárskych činností na určenie, či tento subjekt spĺňa požiadavku stanovenú v článku 2 bode 83 [VNSV], aby primárnym cieľom činností subjektu bolo nezávisle vykonávať základný výskum, priemyselný výskum alebo experimentálny vývoj alebo vo veľkej miere šíriť výsledky takýchto činností prostredníctvom vyučovania, publikačnej činnosti alebo transferu poznatkov? Aký by bol v prípade kladnej odpovede primeraný pomer financovania hospodárskych a nehospodárskych činností na určenie primárneho cieľa činností tohto subjektu?
3. Je v súlade s článkom 2 bodom 83 [VNSV] opodstatnené uplatniť požiadavku, aby sa príjmy získané z hlavnej činnosti opäť investovali do hlavnej činnosti predmetného subjektu, a je potrebné posúdiť iné aspekty, aby bolo možné opodstatnene určiť primárny cieľ činností subjektu, ktorý predkladá návrh projektu? Malo by na toto posúdenie vplyv použitie

dosiahnutých príjmov (opäť sa investujú do hlavnej činnosti alebo napríklad v prípade súkromného zakladateľa sa vyplatia ako dividendy akcionárom), dokonca aj v prípade, že väčšinu týchto príjmov tvoria poplatky zaplatené za vzdelávacie služby?

4. Má právne postavenie členov predmetného subjektu, ktorý predkladá návrh projektu, zásadný význam pri posudzovaní, či tento subjekt spĺňa definíciu uvedenú v článku 2 bode 83 [VNSV], teda či ide o spoločnosť založenú podľa obchodného práva na vykonávanie hospodárskej činnosti (odplatnej činnosti) s cieľom dosiahnuť zisk [§ 1 Komerclikums (Obchodný zákonník)], alebo či jeho členovia alebo akcionári sú fyzické alebo právnické osoby založené s cieľom dosiahnuť zisk (vrátane odplatného poskytovania vzdelávacích služieb) alebo neboli založené s cieľom dosiahnuť zisk (napríklad združenie alebo nadácia)?
 5. Majú pri posudzovaní hospodárskej povahy činnosti subjektu – uchádzača, ktorý predkladá návrh projektu, zásadný význam podiel domácich študentov a študentov z členských štátov Únie v porovnaní s podielom zahraničných študentov (pochádzajúcich z tretích štátov) a okolnosť, že cieľom hlavnej činnosti vykonávanej uvedeným subjektom je poskytovať študentom vysokoškolské vzdelanie a kvalifikáciu, ktoré budú konkurencieschopné na medzinárodnom trhu práce, v súlade so súčasnými medzinárodnými požiadavkami (bod 5 stanov žalobkyne)?“
15. Písomné pripomienky predložili účastníci konania vo veci samej, holandská vláda, a Európska komisia.

B. Vec C-318/21

16. Vedecká rada Lotyšska 22. mája 2019 schválila pravidlá všeobecnej výzvy na predkladanie projektov základného a aplikovaného výskumu na rok 2019 a výzvu na predkladanie projektov, v rámci ktorej žalobkyňa SIA Stockholm School of Economics in Riga predložila návrh projektu.

17. Vedecká rada Lotyšska rozhodnutím z 19. septembra 2019 zamietla návrh projektu, lebo nespĺňal kritériá oprávnenosti stanovené vo vyhláške č. 725. Toto rozhodnutie bolo založené na tom, že podiel nehospodárskych činností žalobkyne vo vzťahu k činnostiam, ktoré majú hospodársku povahu, je 34 % k 66 %. Vedecká rada Lotyšska preto rozhodla, že hlavná činnosť žalobkyne má obchodnú povahu a že nemožno vychádzať z toho, že jej primárnym cieľom je nezávisle vykonávať základný výskum, priemyselný výskum alebo experimentálny vývoj, prípadne vo veľkej miere šíriť výsledky takýchto činností prostredníctvom vyučovania, publikačnej činnosti alebo transferu poznatkov.

18. Žalobkyňa napadla toto rozhodnutie s odôvodnením, že spĺňa požiadavky stanovené vyhláškou č. 725, lebo je zapísaná v registri vedeckých inštitúcií a jej hlavná činnosť nemá hospodársku povahu. V tejto súvislosti žalobkyňa predložila dokumenty, ktoré mali preukázať, že finančné príspevky poskytnuté hlavnou činnosťou sú oddelené od hospodárskych činností a že zisky z hospodárskych činností žalobkyne sú opätovne investované do hlavnej činnosti výskumnej inštitúcie.

19. Administratīvā rajona tiesa (Okresný správny súd) rozsudkom z 8. júna 2020 túto žalobu zamietol. Podľa uvedeného súdu zo správy o obrate za rok 2018 vyplýva, že hospodárske činnosti žalobkyne predstavujú väčší podiel príjmov a nákladov ako príjmy a náklady z jej nehospodárskych činností. Uvedený súd preto dospel k záveru, že žalobkyňa nie je vedeckou inštitúciou oprávnenou získavať štátne finančné prostriedky na základný a aplikovaný výskum.

20. Žalobkyňa podala proti rozsudku Administratīvā rajona tiesa (Okresný správny súd) odvolanie na vnútroštátny súd. V tejto súvislosti položil Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správny súd) v uvedenej veci Súdneho dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Má sa článok 2 bod 83 [VNSV] vykladať v tom zmysle, že subjekt (ako sú univerzity alebo výskumné inštitúty, agentúry technologického transferu, sprostredkovatelia v oblasti inovácie, fyzické alebo virtuálne spolupracujúce subjekty zamerané na výskum), medzi ciele fungovania ktorého patrí nezávisle vykonávať základný výskum, priemyselný výskum alebo experimentálny vývoj alebo vo veľkej miere šíriť výsledky takýchto činností prostredníctvom vyučovania, publikačnej činnosti alebo transferu poznatkov, ale ktorého vlastné financovanie spočíva v prevažnej miere v príjmoch pochádzajúcich z hospodárskych činností, možno považovať za organizáciu venujúcu sa výskumu a šíreniu poznatkov?
 2. Je opodstatnené uplatniť požiadavku týkajúcu sa pomeru financovania (príjmy a výdavky) hospodárskych a nehospodárskych činností na určenie, či tento subjekt spĺňa požiadavku stanovenú v článku 2 bode 83 [VNSV], aby primárnym cieľom činností subjektu bolo nezávisle vykonávať základný výskum, priemyselný výskum alebo experimentálny vývoj alebo vo veľkej miere šíriť výsledky takýchto činností prostredníctvom vyučovania, publikačnej činnosti alebo transferu poznatkov?
 3. Aký má byť v prípade kladnej odpovede na druhú prejudiciálnu otázku percentuálny podiel financovania hospodárskych a nehospodárskych činností na určenie, či je primárnym cieľom tohto subjektu nezávisle vykonávať základný výskum, priemyselný výskum alebo experimentálny vývoj alebo vo veľkej miere šíriť výsledky takýchto činností prostredníctvom vyučovania, publikačnej činnosti alebo transferu poznatkov?
 4. Má sa pravidlo obsiahnuté v článku 2 bode 83 [VNSV], podľa ktorého podniky, ktoré môžu rozhodujúcim spôsobom ovplyvňovať subjekt, ktorý predkladá návrh projektu, napríklad v postavení akcionárov alebo členov tohto subjektu, nesmú mať prednostný prístup k výsledkom, ktoré tento subjekt dosiahol, vykladať v tom zmysle, že členovia alebo akcionári uvedeného subjektu môžu byť buď fyzické alebo právnické osoby založené s cieľom dosiahnuť zisk (vrátane odplatného poskytovania vzdelávacích služieb), alebo osoby, ktoré neboli založené s cieľom dosiahnuť zisk (napríklad združenie alebo nadácia)?“
21. Písomné pripomienky predložili účastníci konania vo veci samej a Európska komisia.

IV. Analýza

22. Ako požaduje Súdny dvor, vo svojej analýze sa zameriam na prvé dve otázky položené vnútroštátnym súdom vo veci C-164/21 a na prvé tri otázky položené vo veci C-318/21.

23. Tieto dve skupiny otázok sa v podstate pýtajú na výklad článku 2 bodu 83 VNSV, aby mohli vnútroštátne súdy rozhodnúť, či súkromnú inštitúciu vysokoškolského vzdelávania, financovanú najmä prostredníctvom poplatkov za akademické služby, možno považovať za „organizáciu venujúcu sa výskumu a šíreniu poznatkov“ v zmysle tohto ustanovenia. Vnútroštátne súdy sa tiež pýtajú, či je pomer financovania hospodárskych a nehospodárskych činností relevantný na určenie primárneho cieľa tejto organizácie.

24. Zastávam názor, že Súdny dvor nemá právomoc odpovedať na tieto otázky. Svoje stanovisko vysvetlím v časti IV.A. Pre prípad, že by Súdny dvor rozhodol inak, poskytnem odpovede na otázky v časti IV.B.

A. Právomoc Súdneho dvora

1. VNSV sa neuplatňuje ako záležitosť práva EÚ

25. Súdny dvor má právomoc vykladať právo EÚ v prejudiciálnom konaní, ak otázka jeho uplatňovania vznikne pred vnútroštátnym súdom ako záležitosť práva EÚ.³

26. Otázky položené vnútroštátnymi súdmi sa týkajú výkladu článku 2 bodu 83 VNSV.

27. Preto je v prvom rade potrebné uviesť dôvody, pre ktoré je toto ustanovenie relevantné v prejednávanej veci.

28. Cieľom VNSV je určiť situácie, v ktorých možno štátnu pomoc považovať za zlučiteľnú s vnútorným trhom, aj keď nie je oznámená a individuálne schválená Európskou komisiou. Veci prejednávané vnútroštátnymi súdmi sa však netýkajú otázky, či predmetné granty podliehali oznamovacej povinnosti ako štátna pomoc alebo nie. Naopak, článok 2 bod 83 VNSV sa podľa všetkého stal vo vnútroštátnych konaniach relevantným prostredníctvom vyhlášky č. 725, v ktorej sa definícia z VNSV použila na určenie inštitúcií oprávnených na poberanie verejných grantov na výskum.

29. Článok 2 bod 83 VNSV sa preto neuplatňuje ako záležitosť práva EÚ, ale ako výsledok rozhodnutia lotyšskej Rady ministrov, vyjadreného vo vyhláške č. 725, použiť definíciu z právneho aktu EÚ na čisto vnútroštátne účely: určenie oprávnenosti na získavanie verejných grantov na výskum.

30. Článok 2 bod 83 VNSV sa preto uplatňuje ako záležitosť vnútroštátneho práva, a nie ako záležitosť práva EÚ.

2. Účel definície „organizácie venujúcej sa výskumu a šíreniu poznatkov“ je rozdielny vo VNSV a vo vyhláške č. 725

31. Z návrhov na začatie prejudiciálneho konania a z pripomienok účastníkov konania ďalej vyplýva, že dôvodom rozhodnutia o použití definície z VNSV je úsilie lotyšského štátu zabezpečiť súlad s pravidlami EÚ o štátnej pomoci.

32. Naopak, ako vysvetlím, dôvod na zahrnutie vymedzenia pojmu „organizácia venujúca sa výskumu a šíreniu poznatkov“ do VNSV nemá nič spoločné so zákonnosťou alebo nezákonnosťou pomoci na výskum poskytovanej priamo takýmto organizáciám.

³ Rozsudky z 19. decembra 2013, Fish Legal a Shirley (C-279/12, EU:C:2013:853, body 29 a 30), a z 26. marca 2020, Miasto Łowicz a Prokurator Generalny (C-558/18 a C-563/18, EU:C:2020:234, bod 44), uznesenie z 21. februára 2022, Leonardo (C-550/21, neuverejnené, EU:C:2022:139, bod 11).

33. VNSV v nijakom zo svojich ustanovení o pomoci na výskum a vývoj nevyklučuje oznamovaciu povinnosť s odkazom na typ subjektu, ktorý je príjemcom pomoci. Naopak, VNSV má funkčný prístup: práve pomoc na činnosti základného výskumu, priemyselného výskumu, experimentálneho vývoja a štúdie uskutočniteľnosti, ktorá spĺňa ďalšie kritériá stanovené v kapitole III oddiele IV VNSV, je oslobodená od oznamovacej povinnosti,⁴ a teda sa predpokladá, že je zlučiteľná s vnútorným trhom.

34. Zahrnutie subjektu vymedzeného ako „organizácia venujúca sa výskumu a šíreniu poznatkov“ do článku 2 bodu 83 VNSV zohráva úlohu pri rozhodovaní o tom, či je oznámenie pomoci potrebné alebo nie, ako onedlho vysvetlím. Táto definícia však sama osebe nemá vplyv na to, či je grant na výskum udelený výskumnej inštitúcii zlučiteľný s vnútorným trhom.

35. Definícia v článku 2 bode 83 VNSV je relevantná len vo vzťahu k niekoľkým ustanoveniam kapitoly III oddielu IV VNSV. Po prvé účinná spolupráca „organizácií venujúcich sa výskumu a šíreniu poznatkov“ s podnikmi môže viesť k zvýšeniu povolenej intenzity štátnej pomoci na určité výskumné projekty.⁵ Po druhé pomoc na inovácie pre malé a stredné podniky (MSP) môže pokryť náklady na vyslanie vysokokvalifikovaných výskumných pracovníkov z takýchto „organizácií“, aby pracovali na projekte MSP, ktorý je príjemcom.⁶ Nakoniec pomoc na výskum a vývoj v odvetví rybolovu a akvakultúry môže byť poskytnutá len priamo „organizácii venujúcej sa výskumu a šíreniu poznatkov“.⁷ To sú všetky prípady, v ktorých sa vo VNSV používa definícia „organizácie venujúcej sa výskumu a šíreniu poznatkov“ uvedená v článku 2 bode 83.

36. Nakoniec vo VNSV nič nenaznačuje, že pojem „organizácia venujúca sa výskumu a šíreniu poznatkov“ má nejaký vplyv na vymedzenie pojmu podnik na účely článku 107 ods. 1 ZFEÚ.⁸ Ak taká inštitúcia vykonáva hospodársku činnosť, bude považovaná za podnik a pomoc na výskum, ktorú dostane, bude musieť byť schválená ako zlučiteľná s vnútorným trhom, a to buď v každom jednotlivom prípade po oznámení, alebo automaticky bez oznámenia, pokiaľ spĺňa podmienky stanovené vo VNSV.

37. Na to, aby sa zabezpečil súlad verejného financovania výskumu s pravidlami EÚ o štátnej pomoci, a tým sa zabránilo porušovaniu takých pravidiel rozhodnutiami Vedeckej rady Lotyšska, teda nie je nevyhnutné vylúčenie organizácií venujúcich sa výskumu, ktoré vykonávajú aj hospodárske činnosti. V závislosti od situácie môže byť takáto pomoc zlučiteľná s vnútorným trhom.

38. Je potrebné uviesť, že politika EÚ v oblasti štátnej pomoci je priaznivá pre pomoc na výskum. Výskum zvyšuje úroveň vedomostí v spoločnosti a vytvára nové ekonomické príležitosti.⁹ Aj keď sú však výsledky výskumných projektov vo všeobecnosti prospešné pre spoločnosť, mnohé

⁴ Ak neprekračuje prahové hodnoty na oznámenie pomoci stanovené v článku 4 ods. 1 písm. i) bode i) VNSV.

⁵ Článok 25 ods. 6 písm. b) bod i) VNSV. Intenzita štátnej pomoci je percentuálny podiel oprávneného financovania zo štátnych zdrojov na konkrétne typy projektov. Napríklad intenzita pomoci pre priemyselný výskum, ktorá podľa VNSV nemusí byť oznámená, je 50 %. Ak sa však na projekte zúčastňuje organizácia venujúca sa výskumu a šíreniu poznatkov, intenzita pomoci sa môže zvýšiť o 15 %, t. j. až na 65 % celkových nákladov na projekt.

⁶ Článok 28 ods. 2 písm. b) VNSV.

⁷ Článok 30 ods. 5 VNSV.

⁸ Pozri časť IV.A.3 nižšie.

⁹ Význam výskumu uznáva článok 179 ods. 1 ZFEÚ, ako aj rôzne programy EÚ. Výskum mal napríklad dôležité miesto v stratégii rastu Európa 2020 [Oznámenie Komisie. EURÓPA 2020. Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu. Brusel 3. marca 2010, COM(2010) 2020] a je presadzovaný vo výskumnej a inovačnej stratégii na roky 2020 – 2024 (https://ec.europa.eu/info/research-a-innovation/strategy/strategy-2020-2024_en). Pozri tiež VON WENDLAND, B.: New Rules for State Aid for Research, Development and Innovation: Not a Revolution but a Silent Reform. In: *European State Aid Law Quarterly*. Zv. 14(1), 2015, s. 25.

projekty môžu mať z pohľadu súkromných investorov neatraktívnu mieru návratnosti. Preto ako vysvetlila Európska komisia, štátna pomoc môže „prispieť k realizácii projektov, ktorých výsledkom je celkový spoločenský alebo hospodársky prospech a ktoré by inak neboli realizované“.¹⁰ Pri riešení takýchto zlyhaní trhu alebo asymetrií v informáciách či koordinácii medzi rôznymi výskumnými subjektmi¹¹ sa pomoc na výskum a vývoj vo všeobecnosti považuje za zlučiteľnú s vnútorným trhom.

39. Podľa môjho názoru niet pochyb o tom, že súkromné inštitúcie vysokoškolského vzdelávania môžu prispievať k výskumu, inováciám a následne k rastu rovnakým spôsobom ako ich verejné náprotivky. Preto nevidím dôvod na vylúčenie takých inštitúcií spomedzi potenciálnych príjemcov pomoci na výskum.

40. Vlastné programy EÚ na financovanie výskumu, akými sú finančné prostriedky programu Horizont Európa¹² alebo akcie Marie Skłodowska-Curie, nevylučujú zo svojich projektov súkromné inštitúcie vysokoškolského vzdelávania.

41. Ako však uviedla holandská vláda, výber inštitúcií oprávnených na pomoc na výskum z verejných zdrojov je v konečnom dôsledku výlučne na lotyšskom štáte. Môže sa rozhodnúť vylúčiť súkromné výskumné a vzdelávacie inštitúcie, ktoré poskytujú vzdelávacie služby za protihodnotu. Toto rozhodnutie však nie je diktované právom EÚ a určite nie článkom 2 bodom 83 VNSV.

3. Organizácie venujúce sa výskumu a šíreniu poznatkov a pravidlá EÚ v oblasti štátnej pomoci

42. Organizácie venujúce sa výskumu môžu mať totiž ako príjemcovia verejného financovania výskumu rôzne postavenie z hľadiska pravidiel EÚ o štátnej pomoci. Treba povedať, že tieto pravidlá sa vzťahujú na organizácie venujúce sa výskumu rovnakým spôsobom ako na akúkoľvek inú inštitúciu. Organizácie venujúce sa výskumu preto podliehajú pravidlám štátnej pomoci za predpokladu, že ich možno považovať za podniky. Naopak, ak nie sú podnikmi, nachádzajú sa mimo pôsobnosti článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Pravidlá EÚ v oblasti štátnej pomoci sa preto nebudú vzťahovať na výskumné granty udelené organizáciám venujúcim sa výskumu, ktoré sa nepokladajú za podniky.

43. Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora v oblasti práva hospodárskej súťaže vyplýva, že podnik je subjektom vykonávajúcim hospodársku činnosť v tom zmysle, že ponúka tovary alebo služby na trhu.¹³ Klasifikácia podniku nezávisí od toho, či ide o verejnoprávny alebo o súkromnoprávny subjekt, prípadne či sa usiluje dosiahnuť zisk.¹⁴ To isté platí v zásade aj pre organizácie venujúce sa výskumu.¹⁵

¹⁰ Oznámenie Komisie – Rámec pre štátnu pomoc na výskum, vývoj a inovácie (Ú. v. EÚ C 198, 2014, s. 1) (ďalej len „Rámec“), bod 49.

¹¹ Tamže.

¹² Článok 2 bod 16 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/695 z 28. apríla 2021, ktorým sa zriaďuje Horizont Európa – rámcový program pre výskum a inovácie, stanovujú jeho pravidlá účasti a šírenia a zrušujú nariadenia (EÚ) č. 1290/2013 a (EÚ) č. 1291/2013 (Ú. v. EÚ L 170, 2021, s. 1).

¹³ Rozsudky zo 16. júna 1987, Komisia/Taliansko (118/85, EU:C:1987:283, bod 7), z 18. júna 1998, Komisia/Taliansko (C-35/96, EU:C:1998:303, bod 36), a z 19. februára 2002, Wouters a i. (C-309/99, EU:C:2002:98, bod 46).

¹⁴ Rozsudky z 19. februára 2002, Wouters a i. (C-309/99, EU:C:2002:98, body 46 a 47), a z 27. júna 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania (C-74/16, EU:C:2017:496, bod 41).

¹⁵ Rámec (pozn. 10), bod 17.

44. Klasifikácia subjektu ako podniku sa týka konkrétnej činnosti. Subjekt vykonávajúci hospodárske aj nehospodárske činnosti sa pokladá za podnik len v súvislosti s vykonávaním hospodárskej činnosti.¹⁶ Pomoc na podporu činností organizácií venujúcich sa výskumu, ktoré sa považujú za hospodárske, bude preto podliehať pravidlám štátnej pomoci, zatiaľ čo pomoc na podporu nehospodárskych činností týchto organizácií bude mimo pôsobnosti týchto pravidiel.

45. Univerzity sú zvyčajne organizácie, ktoré vykonávajú výskumné činnosti i činnosti šírenia poznatkov prostredníctvom výučby a publikačnej činnosti.

46. Súdny dvor vylúčil vyučovacie činnosti poskytované inštitúciami začlenenými do systému verejného vzdelávania a financované prevažne z verejných prostriedkov z pojmu poskytovanie služieb.¹⁷ Takéto činnosti sa preto nachádzajú mimo pôsobnosti pravidiel štátnej pomoci. Naopak, činnosť spočívajúca v poskytovaní vzdelávania financovaného zo súkromných prostriedkov¹⁸ Súdny dvor považuje za poskytovanie služieb.¹⁹ Preto predstavuje hospodársku činnosť,²⁰ pokiaľ súkromné finančné prostriedky nepochádzajú od samotného poskytovateľa.²¹

47. Výskumná a vzdelávacia organizácia môže zároveň vykonávať hospodárske a nehospodárske činnosti, napríklad ak poskytuje vyučovanie za protihodnotu ako svoju hospodársku činnosť a vykonáva základný výskum ako svoju nehospodársku činnosť. To je podľa všetkého prípad oboch univerzít, ktoré sú žalobkyňami vo veci samej.

48. V takýchto situáciách vzniká otázka, či akákoľvek pomoc poskytnutá z alebo prostredníctvom štátnych prostriedkov organizácii, ktorá sa zaoberá aj hospodárskymi činnosťami, túto organizáciu nevyhnutne zaraďuje do rozsahu pôsobnosti článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

49. V súvislosti s vysokoškolským vzdelávaním judikatúra Súdneho dvora objasnila, že to tak nie je. Ak možno nehospodárske činnosti organizácie venujúcej sa výskumu a šíreniu poznatkov odlíšiť od jej hospodárskych činností a ak možno preukázať, že pomoc sa týka len nehospodárskych činností, takýto prevod zo štátnych prostriedkov sa nepovažuje za štátnu pomoc, na ktorú sa vzťahuje článok 107 ods. 1 ZFEÚ.²²

50. Všeobecnejšie Súdny dvor dospel k záveru, že „kvalifikovanie činnosti ako spadajúcej do výkonu výsadných práv verejnej moci alebo ako hospodárskej činnosti sa totiž musí uskutočniť zvlášť pre každú činnosť, ktorú daný subjekt vykonáva“.²³

¹⁶ Rozsudok z 27. júna 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania (C-74/16, EU:C:2017:496, bod 44). Pozri tiež Oznámenie Komisie o pojme štátna pomoc uvedenom v článku 107 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Ú. v. EÚ C 262, 2016, s. 1) (ďalej len „oznámenie“), bod 10.

¹⁷ Rozsudky z 27. septembra 1988, Humbel a Edel (263/86, EU:C:1988:451, body 17 až 19), a zo 7. decembra 1993, Wirth (C-109/92, EU:C:1993:916, body 15 a 16).

¹⁸ Financovanie môže byť zabezpečené žiakmi alebo ich rodičmi, ale aj tretími osobami, keďže hospodárska povaha vyučovacej činnosti nezávisí od skutočnosti, že služba je platená tými, ktorí z nej majú úžitok. Rozsudok z 27. júna 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania (C-74/16, EU:C:2017:496, bod 49).

¹⁹ Rozsudky z 11. septembra 2007, Komisia/Nemecko (C-318/05, EU:C:2007:495, bod 69), a z 20. mája 2010, Zanotti (C-56/09, EU:C:2010:288, bod 32).

²⁰ Rozsudok z 27. júna 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania (C-74/16, EU:C:2017:496, body 45 to 48).

²¹ Rozsudok z 27. júna 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania (C-74/16, EU:C:2017:496, bod 48).

²² Rozsudok z 27. júna 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania (C-74/16, EU:C:2017:496, bod 51). Pozri tiež BUTS, C., NICOLAIDES, P., PIRLET, H.: Puzzles of the State Aid Rules on RDI. In: *European State Aid Law Quarterly*. Zv. 18(4), 2019, s. 489, na s. 494.

²³ Rozsudok z 1. júla 2008, MOTOE (C-49/07, EU:C:2008:376, bod 25).

51. Európska komisia prijala rovnaké odôvodnenie v Rámci. Vysvetlila teda, že „ak ten istý subjekt vykonáva činnosti hospodárskej aj nehospodárskej povahy, verejné financovanie nehospodárskych činností nebude patriť pod článok 107 ods. 1 [ZFEÚ], ak tieto dva druhy činností a ich náklady, financovanie a príjmy možno jasne oddeliť, aby sa účinne zabránilo krížovej dotácii hospodárskej činnosti“.²⁴

52. Preto ak sa určitá výskumná organizácia využíva na hospodárske aj nehospodárske činnosti, pravidlá štátnej pomoci sa vzťahujú na verejné financovanie iba v tom rozsahu, v akom toto financovanie pokrýva náklady spojené s hospodárskymi činnosťami. Európska komisia to určuje tak, že posúdi, či verejné finančné prostriedky pridelené organizácii na konkrétne účtovné obdobie prevyšujú náklady na nehospodárske činnosti, ktoré vznikli v danom období.²⁵

53. Navyše ak organizácia venujúca sa výskumu poskytuje vzdelávacie služby za odplatu, ale všetky zisky z uvedených činností sa opätovne investujú do základných činností výskumu, jej činnosti sa považujú za nehospodárske činnosti v celom rozsahu.²⁶

54. To, či pomoc poskytnutá organizácii venujúcej sa výskumu predstavuje štátnu pomoc, preto závisí od toho, či sa financovaná činnosť považuje za hospodársku alebo nehospodársku. Ak má financovaná činnosť nehospodársku povahu, pravidlá štátnej pomoci sa neuplatnia, aj keď ten istý subjekt vykonáva aj hospodársku činnosť, ktorá je však jasne oddelená od financovanej činnosti. Ak je financovaná činnosť hospodárskou činnosťou, takéto financovanie je štátnou pomocou v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Taká pomoc sa však môže v konečnom dôsledku považovať za zlučiteľnú s vnútorným trhom, a preto môže byť povolená.

55. Pozorný čitateľ si všimne, že v tejto časti nebol nikde spomenutý článok 2 bod 83 VNSV. Dôvodom je to, že je nepodstatný, pokiaľ ide o uplatniteľnosť pravidiel štátnej pomoci na výskumné granty udelené výskumným inštitúciám.

4. *Predbežný záver: Súdny dvor nemá právomoc*

56. Na základe vyššie uvedeného sa domnievam, že vzhľadom na to, že ustanovenie práva EÚ, ktorého výklad sa požaduje, sa uplatňuje len ako záležitosť vnútroštátneho práva, a keďže sa uplatňuje na iný účel, ako je ten, ktorý má podľa práva EÚ, Súdny dvor nemá právomoc odpovedať na položené otázky.

57. Iste, na základe judikatúry sledujúcej rozsudok Dzodzi Súdny dvor rozhodol, že má právomoc v situáciách, keď vnútroštátna právna úprava prijme rovnaké riešenia v situáciách, ktoré sú rovnocenné situáciám upraveným v práve EÚ. Vnútroštátny zákonodarca sa v takom prípade rozhodne použiť právo EÚ na úpravu rovnocennej vnútroštátnej situácie. V takom prípade sa Súdny dvor domnieva, že s cieľom zabrániť budúcim rozdielom vo výklade je jednoznačne v záujme EÚ, aby sa ustanovenia alebo pojmy prebraté z práva EÚ vykladali jednotne bez ohľadu na okolnosti, za ktorých sa majú uplatňovať.²⁷

²⁴ Rámec (pozn. 10), bod 18.

²⁵ Rámec (pozn. 10), bod 20 a súvisiaca poznámka pod čiarou 6.

²⁶ Rámec (pozn. 10), bod 19 písm. b). Pozri tiež oznámenie (pozn. 17), bod 32.

²⁷ Rozsudky z 18. októbra 1990, Dzodzi (C-297/88 a C-197/89, EU:C:1990:360, bod 41) a z 18. novembra 2021, Visma Enterprise (C-306/20, EU:C:2021:935, bod 45). Pre jasnejší a podrobnejší prehľad judikatúry sledujúcej rozsudok Dzodzi, pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bobek vo veci J & S Service (C-620/19, EU:C:2020:649, body 27 až 50).

58. Napríklad v samotnom rozsudku Dzodzi sa belgický zákonodarca rozhodol rozšíriť uplatňovanie pravidiel EÚ týkajúcich sa cezhraničných situácií aj na rovnocennú čisto vnútroštátnu situáciu.²⁸

59. Ďalším príkladom, keď Súdny dvor založil svoju právomoc na potrebe jednotného výkladu v prípadoch, ktoré nepatria do pôsobnosti práva EÚ, sú situácie, v ktorých členské štáty rozšírili uplatniteľnosť smernice o obchodných zástupcoch, ktorá sa vzťahuje len na predaj tovaru, aj na poskytovanie služieb.²⁹

60. Tretí príklad, v ktorom sa použila logika plynúca z rozsudku Dzodzi, sa týka výkladu zmiešaných dohôd. V rozsudku Hermès síce ustanovenie zmiešanej dohody³⁰ uplatnilo na situáciu, ktorá nepatrila do rámca práva EÚ, Súdny dvor však konštatoval, že má právomoc vykladať ho z dôvodu jeho možného uplatnenia na rovnocenné situácie, ktoré sa riadia právom Únie.³¹ Inými slovami, *EÚ mala záujem* na jednotnom výklade ustanovení uplatniteľných na rovnocenné situácie.

61. Súdny dvor nakoniec podobným spôsobom odôvodnil aj radu prípadov v oblasti práva hospodárskej súťaže, v ktorých boli pravidlá Únie vnútroštátnym zákonodarcom prenesené na čisto vnútroštátne situácie bez akéhokoľvek dosahu na obchod medzi členskými štátmi.³²

62. Dôležitým dôvodom odôvodňujúcim právomoc Súdneho dvora vo všetkých vyššie uvedených prípadoch bola rovnocennosť na jednej strane čisto vnútroštátnych situácií, pre ktorých úpravu sa vnútroštátne právo odvolávalo na právo Únie, a na druhej strane únijných situácií, pre ktoré bolo stanovené príslušné pravidlo Únie. Naopak v situáciách, keď účel pravidla Únie nesúvisel s účelom, pre ktorý bolo použité vo vnútroštátnom kontexte, Súdny dvor odmietol, že by mal právomoc³³.

63. Ako som vysvetlila v časti IV.A.2. vyššie, definícia uvedená v článku 2 bode 83 má úplne iný účel v kontexte VNSV než vo vyhláske č. 725. Je teda zrejmé, že veci prejednávané vnútroštátnymi súdmi nepredstavujú vnútroštátnu situáciu rovnocennú situácii, ktorá môže vzniknúť podľa VNSV.

²⁸ Rozsudok z 18. októbra 1990, Dzodzi (C-297/88 a C-197/89, EU:C:1990:360, bod 43). Situácia sa týkala odvodeného práva štátneho príslušníka tretej krajiny, manžela belgického štátneho príslušníka pracujúceho v Belgicku, na pobyt v tejto krajine. S cieľom zabrániť obrátenej diskriminácii vlastných štátnych príslušníkov Belgicko stanovilo, že právo EÚ týkajúce sa voľného pohybu pracovníkov sa bude uplatňovať aj na čisto vnútroštátne situácie.

²⁹ Rozsudky zo 16. marca 2006, Poseidon Chartering (C-3/04, EU:C:2006:176, body 11 až 19), z 28. októbra 2010, Volvo Car Germany (C-203/09, EU:C:2010:647, body 23 až 28), z 3. decembra 2015, Quenon K. (C-338/14, EU:C:2015:795, body 17 až 19), a zo 17. mája 2017, ERGO Poistovňa (C-48/16, EU:C:2017:377, body 29 až 32).

³⁰ Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva, schválená rozhodnutím Rady 94/800/ES z 22. decembra 1994 týkajúcim sa uzavretia dohôd v mene Európskeho spoločenstva, pokiaľ ide o záležitosti v rámci jeho kompetencie, ku ktorým sa dospelo na Uruguajskom kole multilaterálnych rokovaní (1986 – 1994) (Ú. v. ES L 336, 1994, s. 1; Mim. vyd. 11/021, s. 80) (ďalej len „dohoda TRIPS“).

³¹ Rozsudok zo 16. júna 1998, Hermès (C-53/96, EU:C:1998:292, bod 32). Prípád sa týkal predbežného opatrenia poskytnutého dohodou TRIPS ochrannej známke Beneluxu. Aj keď sa také ochranné známky neriadili právom EÚ, rovnaké ustanovenie dohody TRIPS sa mohlo uplatniť na ochranné známky EÚ.

³² Pozri napríklad rozsudok z 26. novembra 2015, Maxima Latvija (C-345/14, EU:C:2015:784, body 12 až 14); z 21. júla 2016, VM Remonts a i. (C-542/14, EU:C:2016:578, body 16 až 19), a rozsudok z 18. novembra 2021, Visma Enterprise (C-306/20, EU:C:2021:935, body 41 až 49).

³³ Pozri napríklad rozsudok z 10. decembra 2020, J & S Service (C-620/19, EU:C:2020:1011, body 44 až 49).

64. „Právomoc vyplývajúca z rozsudku Dzodzi“ je v podstate založená na dvoch požiadavkách: záujem EÚ na jednotnom výklade a rovnocennosť medzi vnútroštátnymi situáciami a dotknutými situáciami EÚ³⁴.

65. I keď je to pritiahnuté za vlasy, dalo by sa tvrdiť, že výklad článku 2 bodu 83 VNSV v týchto veciach je v záujme jednotnosti práva EÚ. Je totiž možné predstaviť si situácie, v ktorých príslušné vnútroštátne orgány a vnútroštátne súdy použijú tento výklad pri uplatňovaní kapitoly III oddielu 4 VNSV.

66. Situácia, v ktorej sa má v prejednávanych veciach použiť článok 2 bod 83 VNSV, však nie je rovnocenná s jeho použitím v rámci tohto nariadenia. Preto vzhľadom k tomu, že Súdny dvor môže článok 2 bod 83 VNSV vykladať iba v kontexte samotného VNSV a v súlade s jeho špecifickým účelom, nemôže byť taký výklad podľa môjho názoru pre vnútroštátne súdy užitočný. Išlo by o miešanie jablák s hruškami.

67. Nakoniec treba tiež dodať, že vnútroštátne súdy nevysvetlili, ako to vyžaduje článok 94 rokovacieho poriadku Súdneho dvora, akým spôsobom by mohol byť výklad článku 2 bodu 83 VNSV relevantný z hľadiska funkčne a právne odlišného kontextu vnútroštátneho práva³⁵.

68. Domnievam sa preto, že Súdny dvor nemôže stanoviť svoju právomoc v prejednávanych veciach, keďže požiadavka rovnocennej vnútroštátnej situácie požadovaná v línii judikatúry vyplývajúcej z rozsudku Dzodzi nie je splnená.

69. Pre prípad, že Súdny dvor by napriek tomu rozhodol, že má právomoc, sa teraz budem zaoberať výkladom článku 2 bodu 83 VNSV.

B. Čo je organizácia venujúca sa výskumu a šíreniu poznatkov v zmysle článku 2 bodu 83 VNSV?

70. Článok 2 bod 83 VNSV opisuje „organizáciu venujúcu sa výskumu a šíreniu poznatkov“ ako subjekt, ktorého primárnym cieľom je nezávisle vykonávať výskum (základný, priemyselný alebo experimentálny)³⁶ alebo vo veľkej miere šíriť výsledky výskumu prostredníctvom vyučovania, publikačnej činnosti alebo transferu poznatkov.

71. Toto zdôraznené slovo „alebo“ spôsobuje zmätok.

³⁴ Generálny advokát Bobek navrhol tri podmienky na určenie, či je možné prípad Dzodzi použiť na určenie právomoci v prípadoch, ktoré nepatria do pôsobnosti práva Únie. Po prvé, vnútroštátne právo musí obsahovať priamy a bezpodmienečný odkaz na ustanovenie Únie, ktorého výklad sa požaduje. Po druhé, tieto vnútroštátnym právom rozšírené pravidlá Únie musia i naďalej pôsobiť v rámci funkčne a právne porovnateľného kontextu, v ktorom stále existuje záujem na zachovaní pojmovej jednotnosti a v ktorom môže byť výklad ustanovení práva Únie pre vnútroštátny súd aj naďalej do určitej miery praktický. Nakoniec je vnútroštátny súd povinný jasne vysvetliť, ako sú vyššie uvedené dve požiadavky v prejednávanej veci splnené, pričom musí špecifikovať príslušné ustanovenia vnútroštátneho práva. Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bobek vo veci J & S Service (C-620/19, EU:C:2020:649, body 43 až 45, 54 až 61 a 71 až 73).

³⁵ Pozri v tomto smere rozsudok z 15. novembra 2016, Ullens de Schooten (C-268/15, EU:C:2016:874, bod 55). Existujú názory, že také vysvetlenie vnútroštátnym súdom by malo byť uložené ako procesná požiadavka pre stanovenie právomoci Súdneho dvora v situáciách typu veci Dzodzi. Pozri napríklad návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Wahl v spojených veciach Venturini a i. (C-159/12 až C-161/12, EU:C:2013:529, body 54 až 62), a návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bobek vo veci J & S Service (C-620/19, EU:C:2020:649, bod 57).

³⁶ V článku 2 bode 84 VNSV je vymedzený „základný výskum“, v článku 2 bode 85 VNSV je vymedzený „priemyselný výskum“, v článku 2 bode 86 VNSV „experimentálny vývoj“ a v článku 2 bode 87 VNSV „štúdia uskutočniteľnosti“.

72. Môže sa subjekt zaoberať len alebo prevažne výskumom? Môže sa zaoberať len alebo prevažne šírením poznatkov? Musí sa zaoberať výskumom? Musí sa zaoberať šírením poznatkov? Musí sa subsidiárne zaoberať oboma činnosťami, výskumom i šírením poznatkov, ako by mohol naznačovať výraz „organizácia venujúca sa výskumu a šíreniu poznatkov“?

73. Pojem „primárny cieľ“ by sa podľa môjho názoru mal chápať z hľadiska činností, pre ktoré bol subjekt v prvom rade založený. Samozrejme, môže existovať viacero hlavných činností.

74. Napríklad inštitúcie, akými sú univerzity, sa bežne zriaďujú s cieľom šíriť poznatky a vykonávať výskum. Ich hlavnými činnosťami sú výučba i výskum. Výskumné inštitúcie môžu byť zriadené výlučne na výskum a šírenie výsledkov v externých publikáciách. Výskum je teda ich jedinou hlavnou činnosťou. Nakoniec určité inštitúcie, akými sú jazykové školy alebo inštitúcie odborného vzdelávania, môžu byť zriadené len na účely výučby, ale môžu vykonávať aj výskum zameraný napríklad na zlepšenie svojej metodiky výučby. Tento typ výskumu však nie je primárnym cieľom takejto inštitúcie; v takej situácii je výskum len nástrojom, a teda doplnkom k primárnemu cieľu inštitúcie, ktorým je výučba.

75. Vzhľadom na to, že definícia uvedená v článku 2 bode 83 VNSV je súčasťou časti tohto článku, nazvanej „Vymedzenie pojmov týkajúcich sa pomoci na výskum, vývoj a inovácie“, sa domnievam, že výskum musí byť jedným z hlavných cieľov „organizácií venujúcich sa výskumu a šíreniu poznatkov“.

76. Ak je primárnym cieľom subjektu výskum, ide o „organizáciu venujúcu sa výskumu a šíreniu poznatkov“ bez ohľadu na to, či je subjekt zriadený podľa verejného alebo súkromného práva a bez ohľadu na spôsob jeho financovania. Chápem to v tom zmysle, že „organizácia venujúca sa výskumu a šíreniu poznatkov“ môže vykonávať hospodárske aj nehospodárske činnosti.³⁷ Dôležité je len to, že nezávislý výskum musí patriť medzi jej hlavné činnosti.

77. Aj keď však takýto subjekt môže vykonávať hospodárske činnosti, z článku 2 bodu 83 druhej vety VNSV možno vyvodiť záver, že niektoré z jeho výskumných činností musia mať nehospodársku povahu. V druhej vete tohto ustanovenia sa uvádza, že „ak takýto subjekt vykonáva *aj* hospodárske činnosti, musia sa financovanie, náklady a príjmy spojené s takýmito hospodárskymi činnosťami účtovať osobitne“.³⁸

78. Záver, že výskumná činnosť musí byť aspoň čiastočne nehospodárskej povahy, potvrdzuje aj tá časť definície podľa článku 2 bodu 83 VNSV, ktorá sa týka šírenia poznatkov. Výskum neekonomickej povahy je neodmysliteľne spojený s tým, že jeho výsledky sú vo veľkej miere verejne šírené. Posledná veta tohto ustanovenia podporuje tento výklad vzhľadom na to, že organizácia venujúca sa výskumu nesmie poskytovať prednostný prístup k výsledkom výskumu napríklad svojim akcionárom alebo členom.

79. Môj záver, že výskum ako jedna z hlavných činností musí byť aspoň čiastočne nehospodárskej povahy, vyplýva aj z úlohy, ktorú pripisuje VNSV „organizáciám venujúcim sa výskumu a šíreniu poznatkov“. Účasť takýchto organizácií na projektoch spolupráce alebo ich vedúca úloha v určitých typoch výskumu zvyšuje pravdepodobnosť zlučiteľnosti pomoci na výskum s vnútorným trhom bez oznámenia.

³⁷ Rámec (pozn. 10) tiež predpokladá, že výskumná organizácia môže vykonávať hospodárske a nehospodárske činnosti súčasne. Pozri napríklad jeho bod 20.

³⁸ Kurzívou zvýraznila generálna advokátka.

80. Z tohto dôvodu môžem zo znenia článku 2 bodu 83 VNSV vyvodiť záver, že „organizácia venujúca sa výskumu a šíreniu poznatkov“ by mala vykonávať výskum, ktorého výsledky sú verejne dostupné, a môže šíriť výsledky výskumu prostredníctvom výučby, uverejňovania alebo iných prostriedkov. Za predpokladu, že výskum (alebo jeho časť) sa vykonáva ako nehnospodárska činnosť, výučba sa môže poskytovať za odplatu.

81. Na účely posúdenia hlavných činností organizácie sa môže použiť viacero faktorov: stanovy alebo podobný zakladajúci dokument dotknutého subjektu, jeho výročné správy, a to, či subjekt spĺňa kritériá stanovené vo vnútroštátnom práve na získanie postavenia vysokej školy alebo výskumnej inštitúcie (akým je akreditácia),³⁹ ako aj správy vnútroštátneho akreditačného orgánu. Vzhľadom na to, že akreditácie vysokoškolského vzdelávania sa zvyčajne udeľujú na obmedzené obdobie a podliehajú obnoveniu, rozhodnutia o opätovnej akreditácii sa môžu považovať aj za príležitosť na určenie hlavnej činnosti subjektu.

82. V návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-164/21 je uvedené, že obchodná činnosť žalobkyne vo veci samej je povolená v rozsahu, v akom nie je v rozpore so zákonom o inštitúciách vysokoškolského vzdelávania. Aj to môže byť relevantné na zistenie hlavnej činnosti príslušného subjektu.

83. Ak organizácia vykonáva výskum a výučbu ako svoju hlavnú činnosť, na účely určenia, či ide o „organizáciu venujúcu sa výskumu a šíreniu poznatkov“, je nepodstatné, aký podiel týchto činností má hnospodársku povahu a aký podiel nehnospodársku povahu. Len jasné oddelenie nákladov na hnospodárske a nehnospodárske činnosti je relevantné pri rozhodovaní o tom, či grant na výskum udelený takej organizácii patrí do pôsobnosti pravidiel štátnej pomoci.

V. Návrh

84. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor konštatoval, že nemá právomoc odpovedať na otázky, ktoré položil Administratíva rajona tiesa (Okresný správny súd, Lotyšsko) a Administratíva apgabaltiesa (Krajský správny súd, Lotyšsko).

85. Pre prípad, že Súdny dvor neodmietne vykonávať právomoc, subsidiárne navrhujem, aby odpovedal takto:

1. Subjekt, ktorého činnosti spočívajú vo výskume a vzdelávaní, možno považovať za „organizáciu venujúcu sa výskumu a šíreniu poznatkov“ v zmysle článku 2 bodu 83 nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 [ZFEÚ], ak je jednou z jeho hlavných činností nezávislý výskum, ktorý má aspoň čiastočne nehnospodársku povahu, aj keď niektoré z jeho činností sú hnospodárske, alebo inými slovami, aj keď časť jeho príjmov pochádza z poskytovania služieb za protihodnotu.
2. Pomer financovania z hnospodárskych a nehnospodárskych činností nie je relevantný na určenie, či je subjekt „organizáciou venujúcou sa výskumu a šíreniu poznatkov“ v zmysle článku 2 bodu 83 nariadenia č. 651/2014.

³⁹ Pozri tiež KLEINER, T.: The new Framework for Research, Development and Innovation, 2007-2013. In: *European State Aid Law Quarterly*. Zv. 6(2), 2007, s. 231, na s. 238 a 239.